

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Інститут сучасного мистецтва

Кафедра академічного і естрадного вокалу та звукорежисури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
науково-педагогічної роботи
проф. Ю. В. Телячий

» *Вересень* 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ СЦЕНІЧНА МОВА

(повна назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти

02 Культура і мистецтво

(шифр і назва)

025 Музичне мистецтво

(шифр і назва спеціальності)

перший (бакалаврський)

(бакалавр, магістр)

Сольний спів

(назва освітньої програми)

вибіркова

галузь знань

спеціальність

освітній рівень

освітня програма

вид дисципліни

Форма навчання

денна

Навчальний рік

2021-2022

Кількість кредитів ECTS

12 (360 год)

Мова викладання, навчання

та оцінювання

українська

Форма підсумкового контролю диференційований залік

Викладач: старший викладач кафедри режисури та акторської майстерності,
Рудніцька О.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «____» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «____» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «____» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник:

Рудніцька О.О., старший викладач кафедри режисури та акторської майстерності

ПОГОДЖЕНО:

Директор інституту сучасного мистецтва

(підпис)

(М.А.Кулиняк)

(прізвище та ініціали)

Зав. кафедри режисури та акторської майстерності

(підпис)

(Л.І.Хоролець)

(прізвище та ініціали)

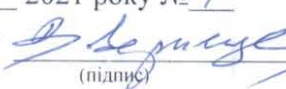
Протокол № 1 від « 2 » вересня 2021 р.

Протокол № 1 від « 1 » вересня 2021 р.

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від « 7 » вересня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 7 » вересня 2021 року

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т. ч. міждисциплінарні зв'язки):

Провідним принципом навчання є комплексність викладання всіх аспектів сценічної мови: розвиток мовних і голосових можливостей майбутніх артистів-вокалістів, виховання інтонаційно-мелодичної культури, дикційної та орфоепічної культури, навчання процесу опанування змістовною, дійовою і стильовою природою авторського слова. Комплексний метод виховання сценічної мови передбачає нерозривну єдність процесів дихання, мовно- і голосоутворення і зорієнтований на творчий, дійовий характер мовного тренінгу, його співвідносність із загальними завданнями виховання режисера.

Важливе місце в системі виховання майбутніх вокалістів займає опанування словесною дією. Починаючи з шостого семестру, розпочинається робота над текстами (прозовими та поетичними). Здобувачу тісній взаємодії з педагогом готує прозовий твір, віршований твір, байку, гумореску, літературну композицію, вчиться опановувати змістовну, дійову і стильову природу авторського слова. Робота над голосом, диханням, дикцією триває протягом всіх чотирьох семестрів. Студенти опановують фонетичні, орфографічні, орфоепічні норми сучасної української літературної мови, які відображають дух українського народу, його ментальність і культуру.

Одна з головних принципів вимог до предмету «Сценічна мова» – народження живого, дійового слова. Навчання сценічній мові здійснюється у тісній взаємодії із заняттями з майстерності актора.

У комплекс основних вимог до сценічної мови, окрім виразної дикції, входять: м'язова свобода і активність гортані та глотки, підвищена витривалість голосу, яка дає можливість зберігати виразність і гучність при найрізноманітніших психофізичних навантаженнях; темброва милозвучність і рухливість, обумовлена умінням використовувати широку гаму обертонів; польотність голосу, як властивість бути чутним у різних за розмірами залах і долати складні акустичні умови; об'єм звуковисотного діапазону; глибина голосу і т. д. При цьому системний підхід до навчання поєднується з пошуком і розвитком індивідуальних голосових особливостей студентів.

Взаємозв'язок з нормативними та вибірковими дисциплінами: Акторська майстерність, українська мова за професійним спрямуванням, вокал.

Мета навчальної дисципліни: засвоєння основних засобів сценічного мовлення, елементів техніки і логіки сценічної мови, удосконалення майстерності актора в опануванні словесною дією та культурою мови.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Сценічна мова» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 6);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 7);
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК 8);
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт (ЗК 11);
- здатність працювати автономно (ЗК 12);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 14);

Фахові:

СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК 12.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 14.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК 17.Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК 18.Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. Завдання: надати студентам знання з теоретичних та практичних основ сценічного мовлення, змогу оволодіти відповідними компетентностями (загальними та фаховими).

4. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знання* української мови та літератури в межах вимог загальноосвітньої школи, сучасного стану національного та світового театрального мистецтва.

2. *Вміння* проаналізувати текст прозового та віршованого творів

3. *Володіння елементарними навичками* щодо сценічного виконання прозових та віршованих творів, виконання ролей у сценічних(вокальних) постановках.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відс оток у підсумкові й оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			
РН 2	Володіти методами та навичками сольного та ансамблевого співу, репетиційної роботи та концертних виступів.	Форми - практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність		10%
РН 3.	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	Форми - практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Практична перевірка	10%
РН 4.	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	Форми - практичні заняття. Методи – репродуктивний;— проблемний виклад	Практична перевірка	10%
РН 5.	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню	Форми - практичні заняття. Технології – дослідницький,	Тестовий контроль; практична перевірка	10%

	інтерпретацію.	творча діяльність		
PH 8.	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій.	Форми - практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Тестовий контроль; практична перевірка	10%
PH 9.	Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (вокального ансамблю, хору).	Форми – практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Практична робота, усне опитування	10%
PH 11.	Застосовувати теоретичні знання та навички в практичній виконавській діяльності.	Технології – дослідницький, творча діяльність	усне опитування	10%
PH 12	.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	Технології – дослідницький, творча діяльність	усне опитування	10%
PH 14	Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.	Форми – практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Практична перевірка	10%
PH 15.	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	Форми – практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Тестовий контроль	10%
PH 16.	Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.	Форми – практичні заняття. Технології – дослідницький, творча діяльність	Практична робота, усне опитування	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно з п. 7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККІМ» від 16 грудня 2015 р.).

7.1 Форми оцінювання студентів:

семестрове оцінювання:

Змістовий Розділ 1

Самостійна робота – 15 бали / 10 бали.

Індивідуальна робота – 25 бали / 15 бали

Оцінювання роботи під час практичних занять - 20 балів / 15 бали.

Залік з теми ЗР1* – 40 балів / 20 балів**.

Змістовий Розділ 2

Самостійна робота - 15 бали / 10 бали.

Індивідуальна робота – 25 бали / 15 бали

Оцінювання роботи під час практичних занять - 20 балів / 15 бали.

Залік з теми ЗР1*:. – 40 балів / 20 балів**.

Змістовий Розділ 3

Самостійна робота - 15 бали / 10 бали.

Індивідуальна робота – 25 бали / 15 бали

Оцінювання роботи під час практичних занять - 20 балів / 15 бали.

Залік з теми ЗР1*:. – 40 балів / 20 балів**.

Змістовий Розділ 4

Самостійна робота - 15 бали / 10 бали.

Індивідуальна робота – 25 бали / 15 бали

Оцінювання роботи під час практичних занять - 20 балів / 15 бали.

Залік з теми ЗР1*:. – 40 балів / 20 балів**.

* ЗР – змістовий розділ.

** пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- **підсумкове оцінювання: диференційований залік**

Методи навчання:

- вербальний метод (пояснювання завдань, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні завдання, демонстрація практичних постановок, захист творчих ідей);
- наочний метод (ілюстративний та демонстративний);
- самостійна робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- інформаційні методи новітніх комп'ютерних технологій (дистанційні, мультимедійні, веб-, віртуально орієнтовані тощо);
- проблемний метод (розв'язання завдань, переклад);
- проєктний метод (творча робота, створення вистав).

Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання студента здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем чотирьох змістових

розділів (бали, отримані за виконання самостійних завдань, індивідуальну роботу, та за роботу на практичних заняттях, а також за підсумкову роботу (залік).

Зміст курсу поділений на 4 змістових розділів. Кожний змістовий розділ (ЗР) включає в себе практичні роботи, індивідуальні заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються контролем рівня засвоєння якості програмного матеріалу відповідної частини курсу.

Умовою допуску до підсумкової роботи (заліку/екзамену) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне виконання самостійних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова робота / іспит	Підсум кова оцінка
<i>Мінімум</i>	40	20	60
Максимум	60	40	100

Здобувач вищої освіти, який набрав суму залікових балів (60), має право отримати підсумкову оцінку без виконання екзаменаційного завдання за результатами контролю. Студенти, які набрали протягом семестру менше 60 балів обов'язково складають залік/екзамен.

Присутність всіх здобувачів вищої освіти на диференційному заліку та екзамені є обов'язковим.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59	Незадовільно	FX
1-34		F

Структура навчальної дисципліни «Сценічна мова»

Тематичний план

Назви тем	Всього годин
Розділ 1. Дихання, дикція, голос- основні компоненти техніки мовлення артиста	
Тема 1. Дисципліна "Сценічна мова" в професійній підготовці артиста-вокаліста.	
Тема 2. Анатомія та фізіологія мовного апарату.	
Тема 3. Основні принципи роботи над розвитком мовного голосу.	
Тема 4. Дикція, її роль в мистецтві сценічного мовлення	
Тема 6. Тренування мовлення в рухах.	
Разом за 5 семестр:	90 год
Розділ 2. Логіка мовлення	
Тема 1. Словесний наголос	
Тема 2. Логіка сценічного мовлення. Інтонаційні закони.	
Тема 3. Особливості віршованої мови. Робота над віршем.	
Тема 4. Сценічний тон	
Тема 5. Стил ь у мистецтві сценічного мовлення	
Тема 6. Словесна дія в роботі читця	
Разом за 6 семестр:	90 год
Розділ 3. Словесна дія	
Тема 1. Дійовий аналіз твору	
Тема 2. Текст і підтекст	
Тема 3. Уява, фантазія, кінострічка бачень – основа артиста-виконавця	
Тема 4. Голосоведення як жанровий прийом	
Тема 5. Робота над літературною казкою	
Тема 6. Сценічний рух – запорука звучання голосово-мовленнєвого апарату. Голосомовленнєві та рухові прийоми над роботою літературної казки.	
Разом за 7 семестр:	90 год
Розділ 4. Монолог – найвижча ступінь виконавської майстерності	
Тема 1. Монолог як окремий виконавський жанр.	

Тема 2. Характер і характерність (голосова) в роботі над монологом	
Тема 3. Створення образу за допомогою мовленнєвих прийомів	
Тема 4. Сценічний тон і підтекст	
Тема 5. Темпоритм мовлення образу	
Тема 6. Цілісність образу: акторська майстерність, сценічний рух, сценічна мова, вокал	
Разом за 8 семестр:	90 год.
Всього:	360 год (12 ECTS)

9. Рекомендовані джерела

Основна література (базова)

- 1) Гладішева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність. Київ : КНУТКиТ, 2007. 266 с.
- 2) Запорожец Т. И. Логика сценической речи. Москва : Просвещение, 1974. 128 с.
- 3) Карасьов М.М. К.С. Станіславський і сценічна мова. Київ : Мистецтво, 1963. 160 с.
- 4) Кнебель М.О. Слово в творчестве актера. Москва : ВТО, 1970. 160 с.
- 5) Козлянинова И.П., Чарели Э. М. Речевой голос и его воспитание : учеб. пособие. Москва : ГИТИС, 1985. 86 с.
- 6) Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради : навч. посібник. 2-ге вид. стереотип. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
- 7) Промптова И.Ю. Воспитание речевой культуры режиссера (словесное действие) : лекция для студентов режиссерских факультетов театральных вузов. Москва, 1978. 92 с.
- 8) Промптова И.Ю. Действие словом; под общей ред. Н.А.Зверевой // Мастерство режисера. Москва : ГИТИС, 2002.
- 9) Раденко Ю. В. Сценічна мова: навч. посіб. Київ : Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2015. 318 с.: іл.
- 10) Савкова З.В. Как сделать голос сценическим. Теория. Методика и практика развития речевого голоса. Изд. 2-е. Москва : Искусство, 1975. 176 с.
- 11) Сербенська О. Культура усного мовлення : практикум : навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 232 с.
- 12) 27. Сценическая речь : учебник. 7-е изд. / под ред. И.П. Козляниновой и И.Ю. Промптовой. Москва : Российский университет театрального искусства – ГИТИС, 2014. 558 с.
- 13) Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1995.
- 14) Черкашин Р.О. Художнє слово на сцені. Київ : Вища школа, 1989. 327 с.
- 15) Шлемко О. Д. Сценічна мова: Методика сценічного виконання гумористичних творів: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво». Київ: НАКККІМ, 2021. 40 с.

Резюме НАККіМ:

1. Автушенко А.І. Сценічне мовлення і емоційний слух. М. ВГІК, 2012. URL : <http://elib.nakkkim.edu.ua/xmlui/handle/123456789/580>
2. Брук Пітер Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр , Львів, 2005, URL : <http://elib.nakkkim.edu.ua/xmlui/handle/123456789/625>
3. Васильєв, Ю.А. Сценічне мовлення: прийняття – уява - дія. Варіації для творчості.: Навч. посібник— Спб.: СПГАТИ, — 432 с. 2007. URL : <http://elib.nakkkim.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2016>
4. Запорожець Т. І. Логіка сценічного мовлення. М. : Просвіта, 1974. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/xmlui/handle/123456789/612>
5. Чорная О. І Основи сценічного мовлення. Фонаційне дихання і голос: Навч.посібник. — 2 вид.,. — Спб.: «Лань»;», 176 с 2016. —. URL : <http://elib.nakkkim.edu.ua/xmlui/handle/123456789/565>